

כתב נולד

כתבה: יעל האיתן

שלוש עובדות על יעל:
 ✓ חניכה שרופה בשבט
 ✓ נחלה, תנועת אריאל
 ✓ אף פעם לא יצאה מהארץ!
 ✓ כתבת צעירה באתר 'שמים'

לכל איש יש סרט

אחת הדרכים להנציח קרוב שנפטר היא להכין סרט זיכרון. מה השלבים ביצירת הסרט? ואיך, בעצם, מנציחים מישהו דרך תמונות? לקראת יום הזיכרון, כתבתנו הלכה לקבל תשובות מאמא שלה, מנהלת אולפן משפחתי לעריכת סרטים

לכל איש יש שם. וגם סרט. לרובנו סרט החיים הוא הסרט המרכזי. חלקנו מעדיפים לחיות בסרט אחר... אבל יש אנשים שכבר לא חיים אתנו, והסרט שלהם הוא הסרט הכי מיוחד, לדעתם. לקראת יום הזיכרון ישבתי עם אמא שלי, נעמי האיתן,

שמנהלת את 'אולפני אתרוג' – אולפן שמפיק סרטי זיכרון. רציתי לשמוע איך מכינים סרט זיכרון לאדם שנפטר, והיא הסבירה לי שלב אחרי שלב את תהליך הפקת הסרט שיעביר בצורה הכי נכונה את החיים ואת התכונות של הרמות.

שלב ראשון: מה מטרת הסרט?

השאלה הראשונה שצריך לשאול היא מה מטרת סרט הזיכרון. ישנם כאלה שמעדיפים להתמקד בתכונות של הדמות, ויש שיבקשו לשקף תקופה מסוימת בחייה. המטרה המשותפת לכולם היא להחיות את הדמות, שהצופה ירגיש ויבין מי היא ומה היא הייתה. לרוב, המשפחה שמפיקה את הסרט עוברת תהליך משפחתי מגבש סביב הדמות שהם רוצים להנציח בסרט.

לפני הצילומים חושבים על תסריט ומבנה הסרט, וישנן המון אפשרויות לכך. בסרט הזיכרון על אביתר בורובסקי הי"ה, למשל, כל פרק בסרט הוא על בסיס שם של אחד מילדיו, שנקראו בשמות מיוחדים (טוהר-יוסף, מלכות-הדסה ועוד). בסרט הזיכרון על אייל יברבוים הי"ד בחרו לסדר את המבנה לפי תכונות, כשכל פרק הוא תכונה אחרת שהייתה באייל, והיא מיוצגת בקטע מתפילת ראש השנה (היום שבו נרצח) שמחת חיים, בנין הארץ, שליחות יהודית, תורת חיים ועוד. אחרי שהוחלט פחות או יותר מה רוצים שיהיה בסרט, הגיע זמן ההפקה. להפיק את הסרט זה אומר לתאם את ימי הצילומים, לנסוע עם המשפחה למקומות הקשורים לדמות, ולטפל בעוד עניינים שמצריכים בירור קודם.

שלב שלישי: בוחרים שם

את שם הסרט בוחרים בדרך כלל בסוף התהליך. בסרט הזיכרון על חיים גנז ז"ל, למשל, בחרו בשם "פסיפס חיים". במהלך הסרט רואים את אשתו, חני, כשהיא יוצרת בפסיפס את תמונתו של חיים ז"ל. לרגל יום הזיכרון לחללי צה"ל ונפגעי פעולות האיבה בחרתי להביא תמצית של שני סרטי זיכרון שנערכו באולפן המשפחתי שלנו.

שלב שני: צילום וצריכה

עכשיו מגיע תור הצילום. אבא שלי, אמציה האיתן, מסתובב בכל הארץ עם עוזר הצלם (שאחראי על הסאונד והתאורה בצילום) והם מראיינים את המכרים של אותו אדם ומצלמים במקומות שבהם חי ופעל. כשהם חוזרים לאולפן, הם מעבירים למחשב את כל החומר שממנו יערכו את הסרט.

במקביל עוסקים באיסוף הארכיון. ארכיון זה כל דבר שקשור לנפטר, החל מתמונות ילדות ועד לסידור שלו. את כל התמונות סורקים ומעבירים למחשב (עבודה מתישה, מניסיון רב-שנים), ולפעמים יש גם סרטונים.

חלק מאלו בסופו של דבר ישולבו בסרט. העורך (או העורכת) מתחיל לערוך את הסרט. קודם בוחרים מהראיונות את הקטעים הרצויים לסרט, וזו עבודה קשה מאד כיוון שמצילומים של כ-12 שעות, צריך להוציא סרט באורך של פחות מ-40 דקות. וכמוכן שאורך הסרט נתון בידי המשפחה. אחרי שהראיונות מוכנים מוסיפים את חומרי הארכיון, תמונות או קבצים מהמחשב, משלבים מוזיקה מתאימה ומרגשת לפי בחירת המשפחה, והסרט מוכן.

דודי, יודי

עידו (עידודי) זולדן הי"ה, דודי, נרצח לפני כשמונה שנים. עידודי חזר לביתו שבשבי שומרון מחברותא עם חברו, ובפאתי הכפר פונדוק רכבו נורה מרכב חולף של מחבלים, והוא נהרג במקום. באותו הזמן משפחתי חזרה מאירוע משמח. בדרך שמענו יריות, אבל לא ייחסנו לזה כל חשיבות. למחרת קמנו מאוחר, היישר אל הבשורה הנוראית. עידודי נרצח. אני זוכרת את היום ההוא כאילו הוא היה אתמול. יש דברים שלא שוכחים.

לסרט הזכרון של עידודי

את סרט הזיכרון הפיקו ההורים של עידודי, נחמן ומרים זולדן. הם בחרו להקדיש בסרט את כל המעגלים שבהם עידודי היה שותף (משפחה, בנייה, צבא, ועוד רבים). כל פרק בסרט הוא פסוק או אמרה הקשורה לחייו, והוא נפתח בשני ילדיו, אהרון ורחל, כשהם הולכים בעקבות אבא. הפרק "אל תקרי בנייד אלא בונייד" עוסק בבנייה של עידודי. עידו היה פועל בניין בשומרון, והוא הנחיל בחברה של אביו הקבלן את עניין העבודה העברית. בפרק הזה מספרים חבריו לעבודה עליו ועל אישיותו הרחבה. הסרט מסתיים בשיר מרגש מאד המסתיים במילה "קדוש", וברקע נראה הקבר של עידודי לצד תמונתו. בכל פעם שאני רואה את הקטע הזה, אני בוכה. מדהים כמה עוצמות אפשר להעביר במילה.

יעל כילדה קטנה יחד עם הדוד עידודי

אסילת חייו

נתנאל יהלומי נהרג בקרב עם מחבלים בגבול מצרים בה' בתשרי ה'תשע"ג. חבריו לצבא מספרים על האומץ ועל המסירות יחד עם השקט והענווה שדרכם הוא היה עושה דברים עצומים. כשנהרג, חברו מצא באפוד שלו ספרי קודש וביניהם ספר מסילת ישרים ועליו סימונים והערות בכתב ידו. חברי ילדותו מספרים שהוא היה שובב והיה הילד שעשה את כל השטויות, ולאט לאט ראו איך הוא נהיה שקול ורציני עם חיוך על הפנים.

לסרט הזכרון של נתנאל

הסרט מתחיל בסיפור הקרב שבו נהרג נתנאל. כל חייל מספר חלק, ויחד הם מרכיבים סיפור שלם ורצוף באומץ. בני משפחתו סיירו במקום הקרב לאחר שנתנאל נהרג, וראו במדויק את המקום שבו נפל. הסרט מחולק לפרקים עם תכונות של נתנאל, כשבשער של כל פרק רואים את הספר שלו, מסילת ישרים, ומשפט מודגש אחד הקשור לתכונה שעליה מבוסס הפרק. נפעמתי לראות איך כל כך הרבה תכונות יכולות להתחבר באישיות אחת מופלאה.

אמשיכים הלאה

במותם ציוו לנו את החיים. האנשים שהקריבו את חייהם למעננו ולמען המשך ההתיישבות היהודית בארץ, שולחים לנו מסר דרך התמונות, הצילומים והמילים שהותירו. עלינו מוטל להמשיך את דרכם, ולהניף את דגל החיים והעצמאות כאן בארץ ישראל.